

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling in verband met IAO- Conventie 190 betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie op het werk

1. Inleiding

Op 24 juni 2021 organiseerde de Adviesraad Gender en Ontwikkeling (ARGO) het webinar¹ “*Waarom de IAO-Conventie 190 over geweld en intimidatie ook ontwikkelingssamenwerking kan inspireren?*” Partners en vertegenwoordig(st)ers van de Belgische ontwikkelingssamenwerking en ook het Instituut voor gelijkheid van vrouwen en mannen kregen zo de gelegenheid om hun analyses en ervaringen uit te wisselen². Op basis van deze uitwisselingen stelt de ARGO deze nota voor met aanbevelingen over de ratificatie van Conventie 190 van de IAO door België en het gebruik ervan door de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

2. Context

1. Door de COVID-19-pandemie is het geweld tegen vrouwen en meisjes toegenomen. UN Women spreekt in dat verband van een “schaduwpandemie”³. De gevolgen van partnergeweld strekken zich uit tot op de werkplek⁴ (ziekteverlof, afwezigheid, ontslag, verminderde productiviteit, relaties met de collega’s van het slachtoffer, discriminatie, enz.). Daarnaast komen geweld en intimidatie ook voor op het werk en zijn ze schadelijk voor de lichamelijke, geestelijke en seksuele gezondheid, voor de waardigheid en ook voor de gezins- en sociale omgeving van de betrokken persoon. In België blijkt uit de resultaten van de #YouToo-enquête van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen dat 9% van de Belgische vrouwen en 4% van de mannen hiermee te maken heeft gehad en dat jonge werkneemsters en werknemers het kwetsbaarst lijken te zijn⁵. Gendergerelateerd geweld is een van de meest voorkomende schendingen van de mensenrechten. Het is onverenigbaar met waardig werk en gendergelijkheid.
2. Conventie 190 van de IAO⁶ betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie op het werk is op 25 juni 2021 in werking getreden, twee jaar nadat ze werd goedgekeurd. Bij deze Conventie hoort ook Aanbeveling 206⁷ over geweld en intimidatie. Wanneer de conventies van de IAO zijn geratificeerd, worden zij juridisch bindend voor de lidstaten. De aanbevelingen van de IAO hebben

¹ De opname van het webinar is te beluisteren via <https://youtu.be/LKFI02aoMUU>

² Het programma van het webinar is toegankelijk via https://www.argo-ccgd.be/sites/default/files/210615_programma.pdf

³ UN Women, The Shadow Pandemic: Violence against women during COVID-19, <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/violence-against-women-during-covid-19>

⁴ Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, nationale enquête over de impact van partnergeweld op werk, werknemers en werkplekken in België, 2017, https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/nationale_enquete_over_de_impact_van_partnergeweld_op_werk_werknemers_en_werkplekken_in

⁵ Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, jonge werkkrachten kwetsbaarst voor seksuele intimidatie, 2021, https://igvm-iefh.belgium.be/nl/nieuws/jonge_werkkrachten_kwetsbaarst_voor_seksuele_intimidatie

⁶ IAO, C190 - Conventie (nr. 190) betreffende geweld en intimidatie, 2019, https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:3999810

⁷ R206 - Aanbeveling (nr. 206) over geweld en intimidatie, 2019, https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:4000085

geen bindend karakter maar bieden algemene principes, technische toelichtingen en gedetailleerde richtlijnen voor de toepassing op nationaal vlak.

3. De Nationale Arbeidsraad heeft geoordeeld dat België een instemmingsprocedure voor Conventie 190 van de IAO kan starten⁸. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen heeft aanbevolen om Conventie 190 zo snel mogelijk te ratificeren, zodat België een voortrekkersrol blijft spelen voor het uitbannen van geweld en intimidatie op het werk⁹. De instemmingsprocedure is gestart in België¹⁰, maar Conventie 190 is nog niet geratificeerd¹¹.

3. Aanbevelingen

3.1. Ratificatie door België

1. **Ratificeer en implementeer aanstands de Conventie 190 van de IAO** betreffende geweld en intimidatie, met bijzondere aandacht voor gendergerelateerd geweld.
2. Investeer in een **inclusieve en transparante dialoog** over gendergerelateerd geweld en intimidatie op het werk, ook bij telewerken, om het Belgische juridische arsenaal ter zake te versterken en de definitie van geweld in de wet 'Welzijn op het werk' te herzien.
3. Bepaal de risicofactoren en -sectoren via een **risicoanalyse** voorafgaand aan het beleid inzake het uitbannen van geweld en intimidatie op het werk.
4. Voer **interne mechanismen in bedrijven** in voor het melden van geweld en intimidatie, rekening houdend met het belang van informele processen, de vertrouwelijkheid en de veiligheid van de personen die melding doen of getuigen. Voorzie bij die mechanismen ook vormingstrajecten voor het personeel en de directieleden om te sensibiliseren en geweld en intimidatie op het werk te voorkomen.
5. Pas artikel 16 e) van Aanbeveling 206 toe, dat **de omkering van de bewijslast** voorziet in procedures die niet onder het strafrecht vallen.
6. Garandeer **de bescherming van slachtoffers in de wetgeving en in de collectieve arbeidsovereenkomsten**, zodat zij niet worden extra gestraft doordat ze hun werk verliezen en de nodige tijd krijgen om uit de situatie van geweld weg te komen.

⁸ Nationale Arbeidsraad, advies nr. 2168, IAO - Voorlegging aan het parlement van Verdrag nr. 190 betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie in de wereld van werk en bijbehorende aanbeveling nr. 206, in juni 2019 aangenomen in de Internationale Arbeidsconferentie

<http://www.cnt-nar.be/ADVIES/advies-2168.pdf>

⁹ Aanbeveling van het Instituut voor gelijkheid van vrouwen en mannen nr. 2021-R/001 betreffende de tenuitvoerlegging van het IAO-verdrag nr. 190 betreffende de uitbanning van geweld en intimidatie in de wereld van werk https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/adviesories/2021r001_-_aanbeveling_harcelement-nl.pdf

¹⁰ Kamer van Volksvertegenwoordigers – Schriftelijke vraag en antwoord nr. 55-273: Verdrag nr. 190 en aanbeveling nr. 206. - Bekrchtiging, https://www.stradalex.com/nl/sl_src_publ_div_be_chambre/document/SVbkv_55-b053-1183-0273-2020202109491; Kamer van Volksvertegenwoordigers – Schriftelijke vraag en antwoord nr. 55-500: Ratificatie IAO-Verdrag 190 (QO 19561C), https://www.stradalex.com/nl/sl_src_publ_div_be_chambre/document/SVbkv_55-b060-1182-0500-2020202111092

¹¹ ILO, Ratifications of C190 - Violence and Harassment Convention (n° 190),

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11300:0::NO::P11300_INSTRUMENT_ID:3999810

7. Verzeker de toepassing van het **recht op terugtrekking** in geval van geweld op de werkplek, om het slachtoffer de kans te bieden zich te beschermen terwijl het bedrijf maatregelen neemt zodat het slachtoffer niet meer wordt blootgesteld aan geweld en intimidatie, bijvoorbeeld door de verantwoordelijke(n) voor de agressie te verwijderen.

3.2. In het kader van de Belgische internationale betrekkingen en de ontwikkelingssamenwerking

1. Promoot en stimuleer de **ratificatie van Conventie 190 en Aanbeveling 206 van de IAO** in de partnerlanden.
2. Ondersteun de **(nationale en regionale) capaciteitsopbouw, de uitwisseling van knowhow en technische bijstand** van de partnerlanden met het oog op de aanpassing van de nationale wetgeving en de tenuitvoerlegging van de Conventie.
3. Hanteer een **holistische, multidisciplinaire en genderbewuste benadering** die gebaseerd is op zes concepten – overheidsbeleid, geweld voorkomen, de slachtoffers beschermen, gerechtelijke vervolging, partnerschappen en betrokkenheid van risicogroepen bij het uitstippelen van het beleid – in verband met het uitbannen van geweld en intimidatie op het werk.
4. Breng een **denkproces op gang tussen DGD, Enabel, de vakbonden en enkele ngo's** over de tenuitvoerlegging van IAO-Conventie 190 bij het uitvoeren van de prioriteiten die zijn bepaald door de Belgische ontwikkelingssamenwerking met betrekking tot de mensenrechten, en in het bijzonder de vrouwenrechten, het recht op waardig werk en het recht op rechtspraak.
5. Investeer in **programma's voor het uitwisselen van ervaringen en goede praktijken** die streven naar synergie tussen vrouwenbewegingen, vakbonden en ngo's die de mensenrechten verdedigen en bevorderen over strategieën voor beleidsbeïnvloeding en mobilisatie voor de ratificatie en de tenuitvoerlegging van Conventie 190 en Aanbeveling 206 van de IAO.
6. Investeer in **programma's die specifiek gericht zijn op de sector van de informele economie**, die wordt gekenmerkt door preciaire arbeidsomstandigheden en die weinig of geen bescherming biedt voor mensen die geweld aanklagen op het werk.
7. Betrek mannen, het thema van **masculiniteit en de sociale gendernormen** bij de acties voor de ratificatie en de uitvoering van Conventie 190 (die zowel betrekking heeft op mannen als op vrouwen).

Voor de Adviesraad Gender en Ontwikkeling,

Lina Neeb
Voorzitter Adviesraad Gender en
Ontwikkeling

Katinka In't Zandt
Vicevoorzitter Adviesraad Gender en
Ontwikkeling

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling, met de steun van de werkgroep Geweld, onder voorzitterschap van de Franstalige Vrouwenraad van België en met als leden Amnesty International België, Cetri, ACV, ACLVB, CNC-D-11.11.11, ABVV, FOS, Le Monde selon les femmes, Plan International België en Sensoa.